

د بحثونو او سپارښتنو لنډيز

د ډيالوگ او ترقي مرکز-ژنو د ملي ډيالوگ کنفرانسونو لړۍ؛
د افغانستان په راتلونکي کې د مدني ټولنې او دموکراتيکو ځواکونو رول

۲۶ - ۲۷ مې، انتاليا - ترکیه

IV CDP-G Conference on Afghanistan

**National Dialogue on the Role of Civil Society and
Democratic Forces in the Future of Afghanistan**

26-27 May, 2025 Antalya, Türkiye

د بحثونو لنډيز

څلورمه ملي خبرې اترې کنفرانس (د انتاليا بهير) - د افغانستان د راتلونکي په اړه د مدني ټولنې او دموکراتيکو ځواکونو رول

افغانستان د انتقال په دوره کې، د سياليو پراخېدل او د اجماع نشتوالی

وخت: د مې ۲۶ مه او ۲۷ مه
کال: ۲۰۲۵ - ځای: انتاليا،
ترکيه

په دې ناسته کې له افغانستانه دننه او بهر څخه د سياست، مدني ټولنې، اکاډميکي ټولنې، رسنيو، ښځو، ځوانانو او شنونکو له ډلې څخه تر ۶۰ زيات فعالان گډون کړی و. د دې پړاو هدف د هېواد د روانو تحولاتو ارزونه، د دوحې بهير او د "موزاييک" طرح تحليل، د اساسي قانون او د طالبانو تر واک لاندې د قانونمندی بيا کتنه، او همداراز د بديلو سازوکارونو پياوړتيا وه؛ څو د دموکراتيک مشارکت زمینه برابره شي او د سياسي او ټولنيزې مشروعيت له بحران سره د مقابلي لپاره همغږي ستراتيژي تعريف شي.

د گډونوالو په باور، د نن ورځې افغانستان چې له کرکېچن او پېچلي وضعیت سره مخ دی، د سخت دريځې واکمني، سياسي انحصار، او د قانوني او مشارکتي جوړښتونو حذف د هېواد فضا تر خپل سيوري لاندې راوستي، نو ملي ديالوگ په داسې حالاتو کې د باور بيا رغولو، ټولنيزي يووالي پياوړتيا، او د بديلو حل لارو توليد لپاره حیاتي ارزښت لري.

مسئله او آزاد بحثونه نه يوازې دا چې دموکراتيکو ځواکونو ته فرصت ورکوي څو له تېرو تجربو زده کړه وکړي او يو واقع بينانه راتلونکي ترسيم کړي، بلکې د همفکرۍ، هم غږۍ او د يو گډ ملي روايت د رامنځته کولو فضا هم برابروي. د ملي ديالوگ څلورمه ناسته چې د ژنيو د ديالوگ او پرمختگ مرکز له خوا جوړه شوې وه، دا هڅه يې وکړه چې د له منځه تللو ځواکونو، په ځانگړې توگه ښځو، مدني ټولنې او ځوان نسل غږ په ملي او نړيوال کچه منعکس کړي او د افغانستان د راتلونکي لپاره د يو مشارکتي او دموکراتيک بديل د جوړولو زمینه برابره کړي.

په پرانيستونکو ويناوو کې

- د افغانستان د ښاروندانو ترمنځ د ملي ديالوگونو د دوام پر اړتيا په يو امن او آزاد فضا کې ټينگار وشو؛
- د ملي باور د بيا رغونې او د افغانستان د گڼ اړخيزې ټولنې د ځواکونو ترمنځ د يووالي د پياوړتيا اړتيا څرگنده شوه؛
- د ملگرو ملتونو موزاييک چوکاټ يا نقشه ی لاره غير واقع بينانه، يو اړخيزه، او د طالبانو په گټه معرفي شو، او د هغې د بدلون او بياکتنې لپاره د واحد غږ رامنځته کول ضروري وبلل شول؛
- د مدني او دموکراتيکو ځواکونو شبکې او مسلکي کاري ډلو جوړېدل او فعاليت د مدني ټولنې د يو موټي غږ د انسجام لپاره يوه لاره وبلل شوه او ملاتړ يې وشو.

لومړۍ ناسته

د ملگرو ملتونو چوکاټ (MOSAIC) او د دوحې بهير اصلي محور: د "موزاييک" طرحې جوړښتي او منځپانگيز نقد، او د افغانستان له سياسي راتلونکي سره تړلو نړيوالو بهيرونو ارزونه.

کلیدي ټکي او څرگند شوي نظريات:

- د "موزاييک" طرحه غیر شفافه، مبهمه او له مدني ټولنې او دموکراتیکو ځواکونو سره له معنا لرونکي مشورې بې برخې ده؛
- دا طرحه د خلکو د غوښتنو د انعکاس پر ځای، د طالبانو د عادي کولو له یوه لیدلوري سره هم لاری بلل کېږي؛
- د بشري حقونو بنسټیز ارزښتونه، سیاسي ګډون، د ښځو، لږکیو او د انتقالي عدالت د تضمین لیدلوري پکې له پامه غورځول شوې، چې دا د دې طرحې له بنسټیزو ضعفونو څخه ګڼل کېږي؛
- ځینو شنونکو هغه څه چې له دې طرحې څخه وړاندې شوې، د منل شویو نړیوالو اصولو او د بشري حقونو له کنوانسیونونو سره په تضاد کې وبلل، او دا یې د نړیوال مشروعت لپاره یو ګواښ وګاڼه.

وړاندیزونه

- ۱ - د موزاييک د طرحې پر ځای د یوې بشپړې بیاکتنې یا یو ملي بدیل وړاندې کول
- ۲ - په نړیواله کچه د دموکراتیکو او خپلواکو ځواکونو د مشارکت پیاوړتیا
- ۳ - د ګډون محورې نقشه لارې جوړول چې د افغانستان د ټولنې پر محور ولاړه وي
- ۴ - د ښځو او ځوان نسل رول د بدلون د کلیدي عامل په توګه روښانه کول

دوهمه ناسته

نور "داخلي ښیځ" څوک دي؟

محوري بحث: د افغانستان په کړکېچنه سیاسي فضا کې د واقعي ښیځ اړخونو بیا تعریف

یو شمېر ګډونوالو یادونه وکړه چې د افغانستان مدني ټولنه خپله د بیا تعریف اړتیا لري. د مدني ټولنې سطحې او کله ناکله وابسته برداشتونه، دغه ټولنه له خپل اصلي نقش يعني د خلکو استازیتوب او د اساسي حقونو دفاع څخه منحرفه کړې ده.

ټینګار وشو چې مدني ټولنه باید یوازې د لوېدیځو پروژو د تطبیق یوې وسیلې ته راټیټه نه شي، بلکې باید خپل تعریف د ټولنیزې او اقتصادي دموکراسۍ او د توزیعي عدالت پر محور باندې بنا کړي.

کلیدي ټکي او څرگند شوي نظريات

- طالبان د مشروع ولسي بنسټ نه لري او نشي کولی یوازنی سیاسي لوری د افغانستان وبلل شي؛
- له صحنې ایستل شوي ځواکونه لکه ښځې، لږکي، مدني ټولنه او ځوانان باید د اصلي ښیځانو په توګه تعریف شي؛
- مدني ټولنه د هویت بیا تعریف او له بهرنۍ پروژو سره د وسیلې وایستګۍ له منځه وړلو ته اړتیا لري؛
- داسې پلاټفورمونه لکه د ملي دیالوګونو لړۍ، د مدني او دموکراتیکو ځواکونو شبکه، او ورته ابتکارات ښيي چې د افغانستان مدني ټولنه دا ظرفیت لري چې سره راټوله شي او په هر سیاسي بهیر کې معنا لرونکې رول ولوبوي، مشروط پر دې چې سیاسي اراده موجوده وي؛
- طالبان، یو سیاسي جریان که تاریخي فاجعه؟ څو ګډونوالو په کلکه طالبانو ته د مشروع سیاسي بهیر په سترګه و نه کتل، بلکې هغوی یې د دې پېړۍ تر ټولو ستر ناورین یاد کړ چې افغانستان او سیمه ورسره مخ ده. د هغوی په باور، له طالبانو سره معنا لرونکي مذاکره یو خطرناک توهم دی. ټینګار وشو چې نړیواله ټولنه باید له طالبانو د عادي کولو هڅې ودروي، ځکه دا ډله نه د جوړجاړي وړتیا لري او نه د بشري حقونو باور؛
- هویت، قومیت او سیاسي نمایندګي: د قومیت رول د واک په بحران کې د دې ناستې له اصلي محورونو و.
- په داسې حال کې چې ځینې طالبان د ټولنې د داخلي جوړښت انعکاس بولي، نور ټینګار کوي چې قوممحوري تګل د ملي یووالي او ریښتیني مشارکت پر وړاندې خنډ پاتې شوی. وړاندیز وشو چې پر ځای د قوممحورۍ باید د ټولنیزو او جغرافیایي ظرفیتونو پر بنسټ د عادلانه واک ویش ته پاملرنه وشي؛
- ښځې؛ چوپ قربانیان او روڼ مقاومتونه: د ښځو وضعیت د دې ناستې له جدي اندېښنو څخه و. ویناوالو د طالبانو له خوا د ښځو د پراخ سرکوب یادونه وکړه او د هغوی د مقاومت غږ د پورته کولو غوښتنه یې وکړه. ښځې نه یوازې قربانیان دي، بلکې پیاوړي لوبغاړي هم دي چې باید د تصمیم نیونې په ټولو سطحو کې محوري رول ولري؛
- سیاسي مسئولیت پذیری او د بهیرونو بیا کتنه: د جمهوریت د سقوط ترخه تجربه، چې د لږو کسانو د ځان غوښتنې، فساد او د واک تمرکز پایله وه، د بیا ارزونې او ګډ مسئولیت پذیری اړتیا رامنځته کوي. ناسته ټینګار وکړ چې تېر باید هیر نه شي، او د نوو جوړښتونو لپاره باید له پخوانیو ناکامیو عبرت واخیستل شي.

وړاندیزونه

- ۱ - د واقعي ښه‌فغانو پېژندنه او بیاوړتیا
- ۲ - د کډه‌وړون‌محور چوکاټ او د افغانستان د خلکو ترمنځ یو ټولنیز تړون رامنځته کول
- ۳ - طالبانو ته د مشروعیت ورکولو ردول
- ۴ - له د جمهوري نظام د سقوط څخه عبرت اخیستل
- ۵ - پر داخلي وړتیاوو او ځان‌باوري تکیه کول
- ۶ - د بدیل سیاسي روایت بیاوړتیا د داخلي، سیمه‌ییز او نړیوال اجماع لپاره
- ۷ - مدني ټولنه باید د هویت له بحرانه ووځي او د بدلون پر محور بدله شي

درېمه ناسته

د قانون (اساسي) پالنې او د قانون حاکمیت بیا تصور؛ د ۲۰۲۱ د اګست تر ۱۵ وروسته د افغانستان د اساسي قانون او د قانون حاکمیت په اړه د لومړني پالیسي تحقیقي راپور رڼمايي

په څلورمه ناسته کې، یو پراخ او تحلیلي راپور د اساسي قانون، سیاسي جوړښت او قضایي بنسټونو د وضعیت په اړه له هغې وروسته چې طالبان واک ته ورسېدل، د ژنیو د دیالوګ او پرمختګ مرکز د اساسي قانون د حقونو د تخصیصې ډلې له لوري وړاندې شو. دغه تحقیقي ټیم چې له استادانو او متخصصینو جوړ و، پکې شامل وو: ډاکټر هارون معتصم، ډاکټر لطف‌الرحمن سعید، ډاکټر شمشاد پسرلی، او ښاغلی شعیب تیموري.

د څېړنې موندنې

- ۱- د طالبانو په نظام کې د اساسي قانون د منل شوي مفهوم حذف
- ۲- د درې‌واړو قواوو (اجرائیه، مقننه، قضائیه) رنګېدل او د مشروع حقوقي چوکاټ نه‌شتوالی
- ۳- د طالبانو د عدلي-قضایي بنسټونو او پولیسو استبدادي او غیرمسلکي چلند
- ۴- د حنفي فقهې څخه د یوه وسیله‌یي کارونې په توګه استفاده، د سرکوب مشروع کولو او د خلکو له قانون جوړونې بهیږه د حذف لپاره
- ۵- د اسلامي شریعت په بېلابېلو دورو کې د اساسي قانون د ځایګۍ په اړه تاریخي بېلګې، او د هغه د شتون اړینې اړتیا ته اشاره
- ۶- په طالبانو پورې تړلو محکمو کې د شفافیت، خپلواکۍ، عدالت او حقوقي معیارونو نشتوالی، چې دا هر څه د بې‌باورۍ او بې‌باورۍ فضا رامنځته کړې، حتی د پانګونې په برخه کې هم خنډ ګرځېدلي.

د راپور اهمیت

دا لومړنی مستند او علمي سند دی چې د طالبانو تر واکمنۍ لاندې د اساسي حقونو د تحلیل په لیدلوري چمتو شوی، او کولای شي د نړیوالو پالیسیو د جوړولو او اکادمیکو تحلیلونو لپاره یو بنسټ وګرځي.

څلورمه ناسته

غالب روایتونه، بدیل روایتونه او ناسم معلومات په افغانستان کې د رسنیو له لارې

د ناستې هدف:

د طالبانو تر واک لاندې په افغانستان کې د رسنیو وضعیت تحلیل، او د بدیل روایت د بیاوړتیا لپاره د ننګونو او حل‌لارو ارزونه.

څلورمه ناسته د افغانستان د رسنیو پر وضعیت د وروستیو سیاسي بدلونونو له رامنځته کېدو وروسته تمرکز درلود. د دې ناستې هدف د سانسور اړخونو، د طالبانو د رسنیز سیاست، د مسلط او بدیل روایتونو رول، او د واقعیت د تحریف لپاره د رسنیو کارونې ارزونه وه.

همداراز، د هېواد دننه او بهر د خبریالاتو د فعالیت څرنګوالی، د تبعیدي رسنیو وضعیت، او د نوي منځپانګې د تولید وسایلو ته هم پام وشو.

کلیدي ټکي او وړاندې شوي نظريات

- د افغانستان د رسنيو اوسنۍ وضعیت له سختو محدودیتونو او سانسور سره مخ دی. خبريالان د «امر بالمعروف» او استخباراتي بنسټونو له خوا تر فشار، گواښ، نیونې، تاوتریخوالي او یا هم د خاموشۍ تر مجبوریت لاندې دي؛
- طالبانو د رسنيو لپاره سختې سره کړنې ټاکلي دي. رسنۍ اړ دي یوازې د طالبانو رسمي روایتونه خپاره کړي، او که نه، نو د تعقیب او بندېدو له خطر سره مخ کېږي؛
- یو شمېر رسنيو چې له دې شرایطو سره یې د تطابق وړتیا نه لرله، خپل فعالیتونه یې بند کړي. ځینې نور بهر ته مهاجر شوي او د تبعیدي رسنيو په بڼه کار ته دوام ورکوي، که څه هم دوی هم له تخنیکي، سیاسي او مالي ستونزو سره مخ دي؛
- طالبان هڅه کوي رسنۍ، یوتیوبران او ټولنیزې شبکې د یو مصنوعي نظم، د ولسي ملاتړ او خپل مشروعیت د نندارې لپاره وکاروي. دا وضعیت، رسنۍ په تدریجي ډول یو تبلیغاتي وسیله گرځولي ده؛
- پخوا رسنۍ څو ډلو ته وېشل شوي وې: مسلکي رسنۍ چې د ټولنې وینولو ته ژمنې وې، گوندي رسنۍ چې ځانگړي سیاسي اهداف یې تعقیبول، او سوداگریزې رسنۍ چې اقتصادي گټې یې تعقیبولې. دا تنوع هم یو قوت و او هم د روایتونو د اختلاف سرچینه؛
- اوس مهال، ډېری پاتې رسنۍ دننه په افغانستان کې د طالبانو د نظام د مجبورې ویناندۍ نقش لري. داسې روایتونه لکه اقتصادي بریاوې، د ولسي ملاتړ شتون او امنیتي ثبات، په مبالغه آمېز ډول وړاندې کېږي، حال دا چې ریښتیني ستونزې لکه فقر، لوږه او سرکوب له پامه غورځول کېږي؛
- ډېر مسلکي خبريالان یا مهاجر شوي یا یې مسلک بدل کړی. د رسنيو د عدالت غوښتنې او ټولنیز انتقاد رول په تدریج کمزوری شوی؛
- ځینې بهر مېشتې رسنۍ هم له سیاسي یا مذهبي جریانونو سره تړلي دي، او کله داسې روایتونه وړاندې کوي چې د ټولنې له واقعیت نه استازیتوب نه کوي، بلکې د ایډیولوژیکو دریځونو انعکاس دي؛
- د آزادو معلوماتو لاسرسی خورا محدود شوی. د رسنيو لهخوا د تائید شویو کارپوهانو د لیستونو جوړول، د اطلاعاتو د سیستماتیک کنټرول یوه بېلگه ګڼل کېږي.

وړاندیزونه

- ۱- رسنۍ په ننني افغانستان کې له یوه بحراني وضعیت سره مخ دي او سمدستي نړیوال ملاتړ ته اړتیا لري، که دننه په هېواد کې وي او که په تبعید کې؛
- ۲- د بدیلو روایتونو تولید چې د افغانستان ټولنیز، اقتصادي او سیاسي واقعیتونه پرته له مبالغې او سانسوره انځور کړي، یوه اړینه اړتیا ده. دا بدیل روایتونه باید په لاندې بڼو وړاندې شي:
 - د مقالو خپرول په نړیوالو رسنيو کې او د پوهې انتقال بهر ته؛
 - د خپرو شویو راپورونو مسلکي ارزونه او تحلیل؛
- ۳- باید د آزادو، مسلکي او غیر وابسته رسنيو ترمنځ، که دننه دي یا بهر، هدفمندي همکارۍ او شبکې رامنځته شي؛
- ۴- نړیواله ټولنه او هغه بنسټونه چې د بیان د آزادۍ ملاتړ کوي، باید طالبان د رسنيو د آزادۍ د نقض او د خبریالانو د خپلو له امله تر فشار لاندې راولي؛
- ۵- د ځوانو خبریالانو توانمندسازي، د ناسم معلوماتو پر ضد روزنه، او د مسلکي رسنیز کار لپاره د خوندي فضا برابرول، د افغانستان د ټولنې د سترگو او غوږونو د بیا رغونې له اساسي گامونو څخه دي.

پنځمه ناسته

له ۲۷۲۱ شمېرې د ملګرو ملتونو د امنیت شورا له پرېکړه لیک سره همغږي او د ملګرو ملتونو د خپلواک ارزونې د بهیر څېړنه

د بحث موضوع:

د مدني بنسټونو سره د نړیوالو میکانیزمونو د تعامل څرنگوالی، او د مدني ټولنې د بنسټونو رول د پالیسۍ جوړونې په بهیر کې.

د ناستې شاليد او هدف

دغه ناسته د دې لپاره جوړه شوې وه چې د افغانستان د مدني ټولنې بنسټونو ځايگاه او ظرفيت د نړيوالو سازوکارونو سره د تعامل په برخه کې وڅېړل شي.

اصلي تمرکز د ملګرو ملتونو د امنيت شورا د ۲۷۲۱ پرېکړه لیک او د هغه د رامنځته کېدو پر اغېزمنو عواملو وو. همداراز، د ۲۰۲۵ کال د رامنځته کېدونکو فرصتونو، د افغانستان د انتقالي وضعیت، او د مدني ځواکونو د غړ د پياوړتيا څرنګوالي په اړه، په سيمه یيز او نړيواله کچه، بحثونه وشول.

کلیدي ټکي او وړاندې شوي نظريات

- د نړۍ چټکې بدلونونه او له نړيوالو لومړيتوبونو څخه د افغانستان د موضوع کمزور کيدل، د مهمو ننګونو له ډلې ياد شول چې مدني او سياسي ځواکونه بايد ورته ځواب ووايي. ټينګار وشو چې يوازې په تېر تمرکز بسنه نه کوي، بلکې اړتيا ده چې د يوه منسجم ميداني ځواک په توګه، په بدلېدونکو نړيوالو بهيرونو کې فعال حضور ولري؛
- د دوحي د ناستې بهير او د هغه رول په نړيواله پاليسي جوړونه کې مهم وبلل شو. د تحليلونو پر بنسټ، د افغانستان لپاره د ملګرو ملتونو د ځانګړي استازي معرفي کول، له کلیدي وړانديزونو څخه ګڼل شوی؛ خو د سياسي تحولاتو او د پخوانيو بهيرونو د سبوتاژ له امله، دا نوښتونه مطلوبو پايلو ته نه دي رسېدلي.
- د دوحي له بهير څخه استانبول ته د گفتمان د لېږد هڅې هم د همدې مسير يوه برخه ياد شوه.

سيمه یيزې ننگونې او مسلط روايتونه

- هغه پرېکړه لیکونه چې د اسلامي جمهوري نظام تر سقوط وروسته صادر شوي، نه دي توانېدلي چې په يوه وخت کې د سيمې او له سيمې بهر د لوبغاړو ملاتړ تر لاسه کړي. د سيمې هېوادونو طالبان په بېلابېلو پړاوونو کې د امريکا د نفوذ د کمزوري کولو يوه وسيله ګڼلې. له څرګند شوو ليدلورو دا برداشت کېږي چې د دوحي تړون ته هم د سيمه یيزو لوبغاړو له خوا يو متضاد، د رقابتي ګټو پر بنسټ ليدل شوی؛
- د طالبانو د مخالفو ځواکونو ترمنځ د درې کلن انسجام کمزورتيا، له نړيوالو ملاتړونو د پاتې راتلو له مهمو لاملونو څخه وشميرل شوه؛
- خو ټينګار وشو چې د مدني ټولنې له مهمو قوي نقطو څخه يوه دا ده چې کولای شي د طالبانو پر روايت، په سيمه یيزه فضا کې شک واچوي، او دا کار فعاله ديپلوماسۍ او له ګاونډيو هېوادونو سره مستقيم خبرو ته اړتيا لري؛
- د دې پېښل له مهمو ټکيو څخه يو هم دا و چې د نړيوالې ټولنې د سياسي ژبې درک، او له بنسټونو لکه د امنيت شورا او يوناما سره مؤثر تعامل اړين دی. د نړيوالو سازوکارونو د اغېزمنېدو لپاره، بايد د افغانستان مدني ټولنه د بشري حقونو، دموکراسۍ او سازنده فعاليتونو ژبه زده کړي او وکاروي؛
- ټينګار وشو که د نړيوالو تحولاتو پر وړاندې بې پروايي دوام وکړي، افغانستان به ورو ورو د نړيوالو له اجندا ووځي. په مقابل کې، د مؤثر گفتمان په جوړولو سره، د نړيوالو لوبغاړو پام بېرته د افغانستان لور ته راجلبېدای شي؛
- فعال ګډون په مفاهيمو کې د بياکتنې، د همکارۍ شبکو رامنځته کولو، او د منځپانګې او پاليسي اسنادو توليد، د نړيوال سيستم د اغېزمنېدو عملي لارې وبلل شوي؛
- همداراز يادونه وشوه چې که څه هم د موزاييک طرحې د يوناما رول تقويه کړی، خو دا طرحه د افغانستان د خلکو باور نه دی ترلاسه کړی، او له يوناما سره همکاري يوازې ځانته نه شي کولای افغانستان له اوسني پړاو څخه وباسي.

وړانديزونه

- د افغانستان د سولې لپاره د ملګرو ملتونو د ځانګړي استازي د معرفي قضيه بيا تعقيبول، د سيمه یيزو تحليلونو او وړانديزونو پر بنسټ؛
- د مدني ټولنې د نړيوال نقش بيا تعريف، د بشري حقونو او نړيوالو جيوپوليتيکي ګټو د تقاطع پر محور باندې تمرکز سره؛
- د افغانستان له واقعي شرايطو څخه راټوکېدلی يو سيمه یيز گفتمان جوړول، چې د مدني ځواکونو له لوري مدیریت او رهبري شي؛
- له موجودو نړيوالو سازوکارونو څخه د يو سياسي فرصت په توګه ګټه اخيستل، د افغان ولس د غړ د بيا احيا لپاره په نړيوالو مجامعو کې؛
- د بدیل روايت، تحليلي محتوا او علمي توليد پر اهميت ټينګار، د طالبانو د روايت انحصار پر وړاندې د مبارزې او د نړيوال باور د بيا رغولو لپاره د بدیل ځواکونو په لور.

د منځمهاله حلارو لپاره د تخصصي تخنیکي کمېټو جوړول

د ناستې په پای کې، گډونوالو د تخصصي کار دوام، د جوړښتي تحلیل، او د افغانستان د راتلونکي لپاره د عملي حلارو د وړاندې کولو په موخه، د څلورو تخصصي تخنیکي کمېټو د جوړېدو پرېکړه وکړه. دا کمېټې داسې طرحه شوې دي چې هره یوه به د هېواد له مهمو ننګونو یوه برخه تر پوښښ لاندې راولي او د عملي او کارپوهانه بدیلو د جوړولو زمینه برابر کړي:

۱- د رسنیو کمېټه:

مسئله ده د طالبانو د رسنیزو سیاستونو تحلیل، د سانسور او د معلوماتو د کنټرول د الګو پیژندنه، د افغانستان د وضعیت بدیل روایتونو بیا رغونه، او په ملي او نړیواله کچه د مؤثر ارتباطي ستراتیژیو جوړول؛

۲- د سولې، دموکراسۍ او ښه حکومتولۍ کمېټه:

د جمهوریت نظام د ناکامیو تحلیل، د بدیلو واکمنو جوړښتونو ارزونه، او د یو مشارکتی، ټولګډونه او دموکراتیک حکومتولۍ د ماډل د بیا رغونې لپاره د وړاندیزونو وړاندې کول؛

۳- د سازماني ظرفیت لوړولو او عامه مشارکت کمېټه:

تمرکز به پر دې وي چې د روزنیزو پروګرامونو، سیاسي-ټولنیزې پوهاوي، او د مدني بنسټونو او سیمه ییزو شبکو د پیاوړتیا له لارې، د خلکو د پوهاوي محوري او دوامداره مشارکت لپاره زمینه برابره کړي؛

۴- د جنډر او بشري حقونو کمېټه:

مسئله ده چې د بشري حقونو وضعیت قانوني او جوړښتي تحلیل وکړي، د کرکېچ خپلو هېوادونو بریالۍ تجربې وارزوي، او د ښځو، لږکیو، او نورو زیانمنو شویو ډلو د حقونو د تامین، د ناقضینو د حساب ورکونې، او د عدالت د تامین لپاره ددخواهي وکړي.

دې کمېټو ته دنده سپارل شوې وه چې د راتلونکو شپږو میاشتو لپاره عملي پلانونه ترتیب کړي، او داسې تخنیکي، معقول او واقع بینانه راپورونه او نقشه لارې وړاندې کړي چې وکولای شي د داخلي خبرو اترو او نړیوال تعامل لپاره یو فکري او عملي بنسټ برابر کړي.

د ژنیو د ملي دیالوګ او پرمختګ څلورم پړاو، د افغانستان د دموکراتیکو او مدني ځواکونو ترمنځ د یوه خپلواکه، علمي او ګډ حرکت په توګه، یو ځل بیا د دې اړتیا په ډاګه کړه چې باید د تحميلي نسخو او استبدادي جوړښتونو پر وړاندې یو ملي، مشارکتی او بدیل روایت تدوین شي.

دا ناسته، د موزاییک چوکاټ غیرواقع بینانه وباله او د طالبانو له خوا د ښځو، ماشومانو او قومي-مذهبي لږکیو پر وړاندې د تاوتریخوالي زیاتوالي ته په اشارې سره، پر دې ټکي ټینګار وکړ چې دموکراتیک ځواکونه باید مسؤلیت پدیري وښيي، ستراتیژیک یووالي ته وده ورکړي، او له نړیوالې ټولنې سره تعامل د "برابر شریک" له دریځه بیا تعریف کړي.

د دې دیالوګ دوام او د وړاندې شویو وړاندیزونو عملي کول، د یوه عادلانه، دموکراتیک او مشارکتی افغانستان د بیا رغاونې په لور یو مهم ګام بلل کېږي.